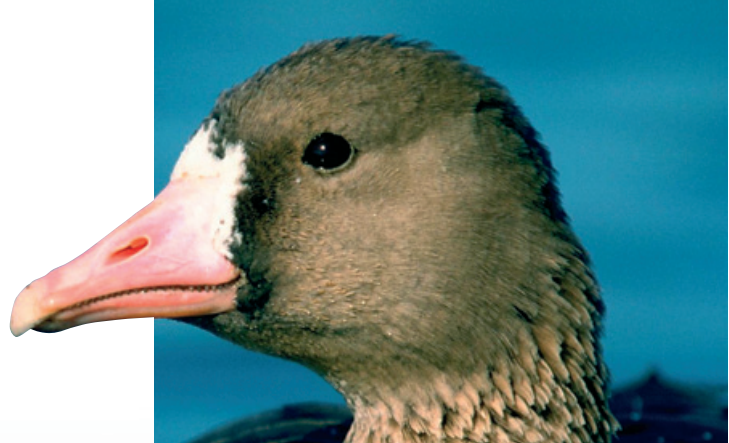




Tour de gans

Ganzen kijken in Nederland



Colofon

Teksten: Toon Fey

Illustraties: Elwin van der Kolk

Vormgeving: Edwin van de Laar Grafisch Ontwerpburo

© 2003 Vogelbescherming Nederland, Zeist

Fotografie

Foto Natura: H. Dekkers (pag 3, kolganzen), G. du Feu (binnenzijde omslag, grauwe gans), P. Hermansen (pag 4, brandganzen), M. Hoshino (pag 5, rotgans met jong), N. Kooyman (pag 7, grauwe gans), F. Lanting (pag 10, brandganzen), W.A.M. Meinderts (pag 4, brandgans; pag 15, rietgans), C. Schenk (pag 6, grauwe ganzen; pag 12 en 13, rietganzen), H. Schouten (voorzijde omslag, brandganzen; pag 7, rietganzen), W. Weenink (achterzijde omslag, kolganzen), J./P. Wegner (pag 5, grauwe ganzen)

KINA: B. Klazenga (voorzijde omslag, kolgans)

Vogelbescherming Nederland wordt ondersteund door:



grauwe gans



Een Hollands spektakel

Een gure dag in november. De schrale noordoostenwind voert arctische lucht aan. De meeste bomen zijn hun bladeren kwijt, de rietkragen langs het water beginnen geel te worden. Het water oogt grauw en koud. Je voelt en ziet het: de winter is onmiskenbaar in aantocht.

Het is op dagen als deze dat ze in grote aantallen uit het noorden arriveren: onze winterganzen. Wie de moeite neemt om af en toe eens naar de lucht te kijken, ziet regelmatig indrukwekkende V-formaties langs trekken. In de loop van de winter nemen de aantallen toe tot vele honderdduizenden. Op het hoogtepunt bivakkeren er zelfs ruim een miljoen ganzen in ons land en dat levert spectaculaire beelden op. Op sommige plekken verzamelen zich

zulke grote groepen dat op bepaalde ogenblikken de hemel van horizon tot horizon is gevuld met tienduizenden ganzen en het massale gegak van alle kanten op je af komt. Deze beelden van massaal neerstrijkende en opvliegende ganzen horen thuis in de beste natuurfilms, maar kunnen aan den lijve worden meegemaakt voor wie de juiste plekken weet te vinden. In deze brochure wordt een aantal van zulke plekken beschreven. Eén ding is zeker: als je dit ganzenspektakel één keer van nabij hebt meegemaakt, blijven de beelden en de geluiden je voor altijd bij. Sterker nog: voor veel vogelliefhebbers is het een reden om naar de winter uit te kijken.



kolganzen

Het hoge Noorden

De ganzen die zich in de wintermaanden in onze streken ophouden zijn afkomstig uit gebieden langs de poolcirkel: Nova Zembla, Spitsbergen, Scandinavië, Siberië. Op het eerste gezicht zijn toendra's met hun korte en gure zomers nu niet de meest geschikte gebieden om te nestelen en jongen groot te brengen. Toch heeft juist dit onherbergzame landschap voor de ganzen een aantal belangrijke pluspunten. Toendra's zijn vrijwel onbewoond; van verstoring door menselijke activiteiten is hier geen sprake. Natuurlijke vijanden zoals sneeuwuilen en poolvossen komen wel voor, maar doordat de zon tijdens de zomermaanden niet onder de horizon verdwijnt, kunnen deze rovers tijdig worden opgemerkt. Parasieten, die in warmere streken nogal eens slachtoffers onder de nestelende vogels maken, komen er dankzij de lage temperatuur nauwelijks voor. De zomers mogen dan kort zijn, maar doordat de zon niet verdwijnt is er wel sprake van een explosieve plantengroei. En bovendien: de ganzen kunnen 24 uur per etmaal voedsel zoeken en

brandgans



hoeven zodoende nooit een lege maag te hebben. Voor grazers is dat belangrijk, want de begroeiing op de toendra bevat nu eenmaal weinig voedingsstoffen.



brandganzen



rotgans met jong

Ganzenfamilies

Ganzen nestelen tamelijk dicht bij elkaar op droge ‘eilandjes’ in de toendra. Het uitbroeden van de eieren is vrouwenwerk; tijdens die periode verlaten ze zelden of nooit het nest. Om de eieren zo efficiënt mogelijk te verwarmen -direct via de huid- hebben ze het dons op hun borst weggeplukt. Wanneer de eieren eenmaal zijn uitgekomen en de jongen kunnen lopen, breekt voor de ouders een riskante tijd aan: die van de rui. Net als andere watervogels verliezen ganzen al hun slagpennen tegelijkertijd. Dat heeft als voordeel dat de rui kort duurt, maar als nadeel dat de ganzen enige tijd niet kunnen vliegen en een makkelijke prooi vormen voor roofdieren. Ook hier bewijst de moerasachtige toendra zijn waarde; door zich terug te trekken op waterrijke plekken weten de ruiende ganzen buiten het bereik van de poolvossen te blijven. Na het broedseizoen blijven de jongen (in tegenstelling tot veel andere vogelsoorten) in familieverband bij elkaar. Pas na de eerste ‘wintervakantie’ in zuidelijkere streken gaan de meeste eerstejaars hun eigen weg. Maar ringonderzoek

heeft aangetoond dat sommige jonge ganzen veel langer bij hun familie blijven. Ganzen zijn trouwe echtgenoten en blijven een leven lang bij elkaar.

De trek naar het zuiden

De overgang van zomer naar winter verloopt in het arctische gebied razend snel. Al in september valt de winter in. Sommige ganzen kiezen ervoor om in een paar stevige rukken naar onze streken te vliegen en arriveren begin oktober al, anderen laten zich door de vorstgrens geleidelijk naar het zuiden drijven. Een deel geeft de voorkeur aan de Engelse of Franse kust. Tijdens de trek vliegen ganzen in een keurige V-formatie. Dat is natuurlijk niet voor niets; door zo dicht bij elkaar te vliegen profiteren ze van de opstijgende wervelingen van de voorganger. Dat bespaart maar liefst de helft van de benodigde energie. Door geregeld van positie te wisselen, worden de krachtsinspanningen over de groep verdeeld. Bij lange afstanden vliegen de ganzen vaak op een hoogte van enkele kilometers.



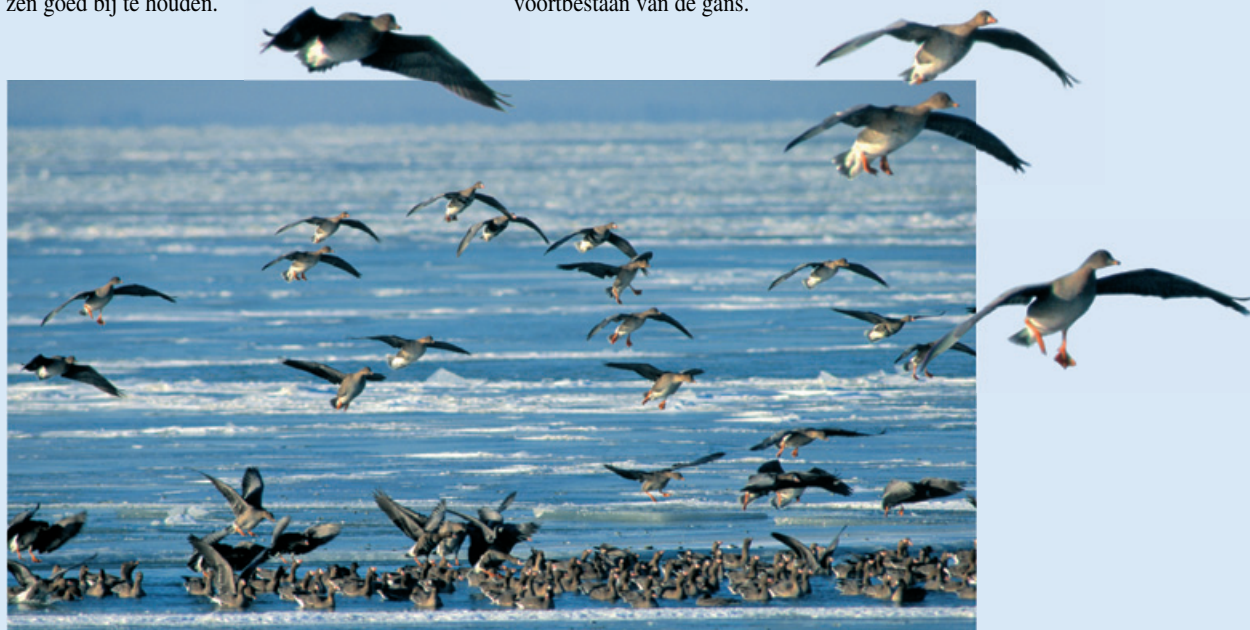
echtpaar grauwe ganzen

Waarom Nederland?

De voorkeur van ganzen voor Nederland is bepaald niet nieuw. Als je goed kijkt, kun je in de luchtpartijen van heel wat oude winterschilderijen vliegende ganzen ontdekken. Wat maakt ons land nu zo aantrekkelijk voor ganzen?

Om te beginnen: het klimaat van de Hollandse winter. Tijdens een normale winter groeit het gras - het hoofdvoedsel voor ganzen - door. Weliswaar veel langzamer dan in de zomer, maar dat is nu juist wat de ganzen goed uitkomt. Want als het gras snel groeit, dreigt de omgeving te verruigen en valt er voor de ganzen weinig meer te halen. Het tempo waarmee het jonge, eiwitrijke en veel beter te verteren wintergras groeit, is voor de ganzen goed bij te houden.

Ook het Hollandse landschap bevalt de ganzen prima. Het vlakke land biedt net als de toendra overzicht zodat ganzen hun vijanden kunnen zien aankomen. Bovendien komt bijna overal water voor. En water betekent veiligheid. De meeste ganzen brengen de nacht door op het water of op plekken die zijn omringd door water. Wanneer tijdens een strenge vorstperiode plassen en meren dichtvriezen, trekken de meeste ganzen naar de deltagebieden in het zuidwesten van ons land waar vrijwel altijd open water te vinden is. Kortom: Nederland is een ganzenland bij uitstek. Ruim een miljoen ganzen brengen hier de winter door, ongeveer de helft van alle in Europa overwinterende ganzen. Nederland draagt dan ook een internationale verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van de gans.



grauwe ganzen

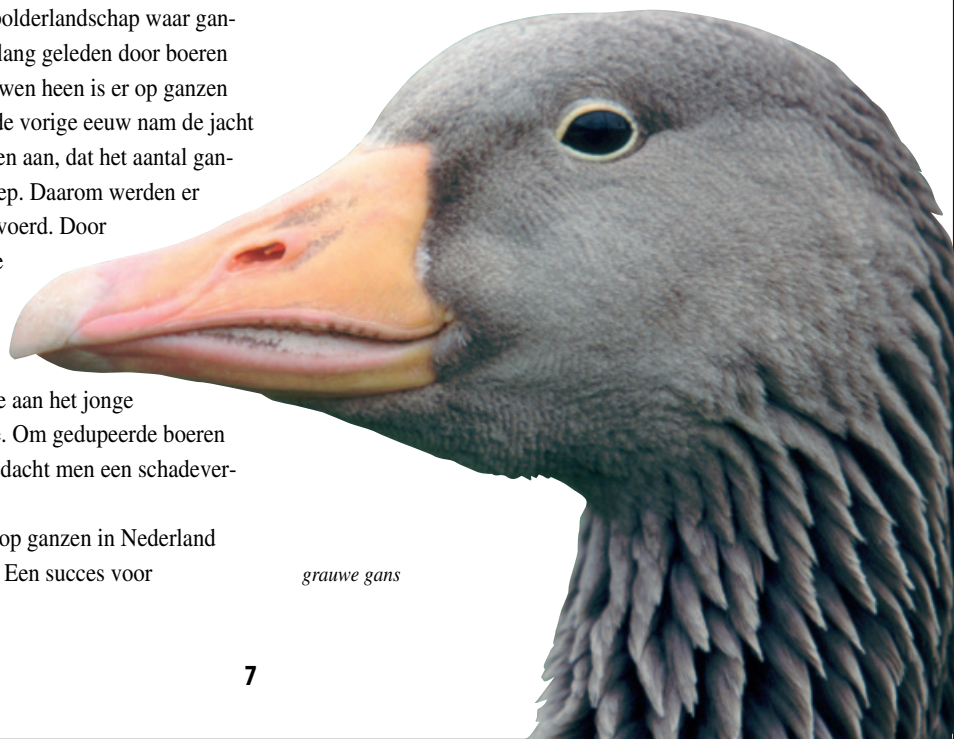


kleine rietganzen

Ganzen beschermd

Ganzen en boeren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het open polderlandschap waar ganzen zo van houden, is lang geleden door boeren gevormd. Door de eeuwen heen is er op ganzen gejaagd. Halverwege de vorige eeuw nam de jacht zulke intensieve vormen aan, dat het aantal ganzen dramatisch terugliep. Daarom werden er jachtbeperkingen ingevoerd. Door meer voedsel en betere bescherming nam het aantal ganzen daarna weer snel toe -en daarmee ook de schade aan het jonge gras en de wintertarwe. Om gedupeerde boeren tegemoet te komen, bedacht men een schadevergoedingregeling. In 2000 werd de jacht op ganzen in Nederland zelfs geheel verboden. Een succes voor

Vogelbescherming Nederland. In het najaar van 2002 nam de Tweede Kamer echter een motie aan om de plezierjacht op grauwe ganzen en kolganzen weer toe te staan. Vogelbescherming heeft vervolgens haar uiterste best gedaan om te voorkomen dat de klok weer decennia zou worden teruggedraaid. Met enig succes. De overheid moet nu zorgen dat er in totaal 80.000 hectare opvang- of foerageergebied komt waar ganzen ongestoord kunnen grazen. Uit de omliggende gebieden mogen ganzen worden verjaagd. Als alle andere verjaagmiddelen falen mag daarbij helaas ook het geweer gebruikt worden. Totdat de opvanggebieden zijn aangewezen mogen ganzen alleen verjaagd worden van akkers met commercieel belangrijke gewassen. Vogelbescherming zal er voor waken dat verjaging met het geweer geen excuus wordt voor plezierjacht op grauwe ganzen en kolganzen.



grauwe gans

Ganzen en ganzen

Voor de meeste mensen zijn alle ganzen hetzelfde. Toch hoef je geen ervaren vogelaar te zijn om al snel allerlei verschillen te ontdekken. In grootte, tekening en geluid blijken er duidelijke verschillen te bestaan. Als vuistregel wordt een onderscheid gemaakt tussen 'bruine' (ofwel 'grijze') ganzen en 'bonte' (ofwel 'zwart/witte') ganzen.

Niet zo gek want daarmee worden de kleuren van de verschillende soorten aardig weergegeven. Tot de eerste groep behoren de grauwe gans, de kolgans en de verschillende rietganzen. De brandgans, rotgans en de zeldzame roodhalsgans zijn 'bonte' ganzen. Om het kijkplezier te vergroten, nemen we de verschillende soorten iets uitgebreider onder de loep.

Grauwe gans

Dit is de directe voorvader van de tamme gans en tevens de grootste van het hele stel.

Grauwe ganzen broeden voornamelijk in Scandinavië en rond de Oostzee. De laatste jaren broedt er ook weer een flink aantal in Nederland. Ze verblijven vooral in de herfst en aan het einde van de winter in ons land, onder andere in het Verdrongen Land van Saeftinghe in Zeeland. In het midden van de winter is een deel in Spanje te vinden.

Grauwe ganzen zijn goed te herkennen aan hun oranje snavel. Bij het vliegen valt de lichtgrijze kleur van de voorvleugels op. Hun luide, nasale gegak doet het meest aan dat van tamme ganzen denken.



Kolgans

De kolgans doet zijn naam eer aan dankzij de opvallende witte kol aan het begin van de snavel. Opvallend zijn ook de zwarte dwarsstrepen op de buik bij de volwassen exemplaren. In januari en februari bereiken de aantallen een hoogtepunt en dan is de kolgans de meest voorkomende gans. Ze zijn goed te herkennen aan de hoge, haast jodelende kreten die ze voortbrengen.

Rietganzen

Deze forse gans is voornamelijk in januari en februari te zien, zij het in veel kleinere aantallen dan de vorige ganzensoorten. De donkere kop en de gestreepte rug zijn de meest karakteristieke kenmerken. Het geluid is opvallend laag en doet aan een blaasinstrument denken. In Nederland komen twee ondersoorten van deze gans voor: de taigarietgans en de toendrarietgans. De eerste komt vooral voor in het binnenland, de ander is meer in kustgebieden te vinden. Qua uiterlijk lijken ze veel op elkaar.



Kleine rietgans

De kleine rietgans komt maar op een paar plekken in Europa in kleine aantallen voor en is daardoor een kwetsbare

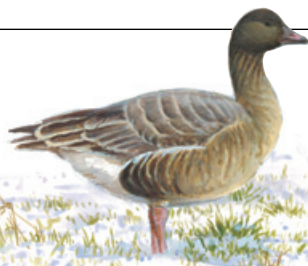
soort. Deze gans broedt in

Spitsbergen en trekt via midden-Friesland

naar West-Vlaanderen om daar de winter door te brengen.

Het is een 'vroeg' gans die voornamelijk in de herfst

is te zien en al weer vroeg naar noordelijkere streken trekt. Het geluid is minder laag dan dat van de gewone rietgans. Opvallend zijn de roze poten van de volwassen ganzen.



Rotgans

De rotgans is een kleine gans; hij is niet veel groter dan een forse eend. Toch legt

hij de grootste afstanden af; het broedgebied ligt hoog in Siberië.

Rotganzen zijn voornamelijk te vinden op het

wad en bij riviermondingen waar ze zich voeden met zee-gras, wieren, algen en kwelderplanten. Ze produceren een laag, ritmisch en enigszins grommend geluid: rôt, rôt, waaraan deze soort

dus haar naam dankt. De voornaamste kenmerken zijn de zwarte kop, snavel en hals en het witte achterlichaam. De eerste rotganzen verschijnen kort na de zomer in Nederland, de laatste vertrekken pas in mei.



Brandgans

De brandgans is niet veel groter dan de rotgans en houdt zich vooral op in de buurt van zoet water, zoals het

Lauwersmeergebied, het

Grevelingenmeer en

Waterland. De lichte kop

en onderkant steken opvallend af tegen de zwarte hals

en borst. Het geluid

wordt meestal

omschreven als hees en blaffend. Ze zijn de hele winter in Nederland te zien.



Buitenbeentjes

Hoewel de kans niet erg groot

is, worden er toch regelmatig

enkele zeldzamere soorten waarge-

nomen. De *roodhalsgans* valt op door de kastanjebruine hals en het duidelijk afgetekende zwart/wit van het overige verenkleed.

De *dwerggans* is iets kleiner dan een kleine kolgans en heeft een uitgesproken roze snavel, het geluid is

nog hoger dan dat van de kolgans. En dan

zijn er nog de 'exoten', ganzen die hier van nature niet voorkomen, zoals de *Nijlgans*

en de *Canadese gans*. Ooit ontsnapt uit

parken of dierentuinen blijken ze het in het wild goed te doen.



10 uitmuntende ganzenkijkplekken

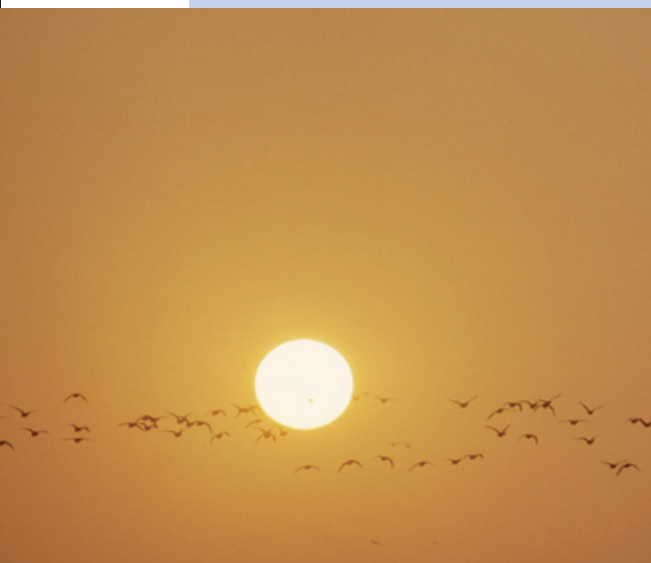
Avond- en ochtendtrek

Ganzen brengen de nacht door op het water of op plekken die royaal zijn omringd door water, zoals bijvoorbeeld zandplaten. Vanuit verschillende richtingen bereiken grote groepen tegen het schemer hun slaapplekken. Aan het begin van de dag vertrekken de ganzen weer massaal naar hun favoriete foerageergebieden. Wie zich op deze tijden op de juiste plek bevindt, kan het imposante ganzenspektakel niet ontgaan.



1 Zeeburg (Texel)

De weilanden van polder Zeeburg liggen langs het wad bij De Cocksdorp op het noordelijke puntje van Texel. Het gebied staat al jaren bekend als het 'rotganzenreservaat' en vormde het voorbeeld voor een goed doordacht opvangbeleid. Bij wijze van uitzondering maakt Staatsbosbeheer hier gebruik van kunstmest om zo de ganzen van zoveel mogelijk gras te voorzien. Doordat de rotganzen elders op het eiland verjaagd mogen worden, blijven de ganzen bij voorkeur op hun 'eigen' plek. In het begin van de winter brengen de ganzen ook veel tijd op het wad door, op zoek naar wier en zeesla. De rotganzen voelen zich zo veilig in hun opvanggebied dat ze hier ook meestal de nacht doorbrengen. Langs de hele waddijk loopt een prachtig fiets/wandelpad. Om verstoring te voorkomen, loopt dit pad bij het natuurgebied de Schorren aan de binnenkant van de dijk, bij het ganzenreservaat juist aan de buitenkant. Bij de oprit naar de zeedijk, net buiten De Cocksdorp, staat een informatiepaneel en is polder Zeeburg goed te overzien.



brandganzen



2 Ezumakeeg (Lauwersmeer)

Het Nationaal Park Lauwersmeer is één van de belangrijkste vogelgebieden in Nederland. Dit uitgestrekte gebied met z'n ondiepten, platen en voormalige kwelders is een ideale slaappleats voor de meeste overwinterende ganzensoorten. In het buitendijkse poldergebied aan de Friese zijde van het Lauwersmeer, de Ezumakeeg (vlakbij het gehucht Ezumazijl), is een rondwandeling van enkele kilometers uitgezet die langs een kijkplaats loopt. Voor automobilisten is hier een bescheiden parkeerplaats aangelegd. In de ochtend verlaten tienduizenden ganzen (kol/brand/grauwe) hun slaappleats om in de polders in de buurt van Anjum te gaan grazen. Vanaf de oude zeedijk bij Ezumazijl laat dit schouwspel zich goed bekijken; met een beetje geluk speelt zich dit af tegen het licht van de opkomende zon.

Tip voor fietsers: tussen Ezumazijl en Oostmahorn loopt een schitterend fietspad.

3 Wieringen

Het voormalige waddeneiland Wieringen heeft een reputatie als (rot)ganzenland. In het wapen en familienamen komt de rotgans nog steeds voor. Het vangen van ganzen (die op het nu vrijwel verdwenen zeegras afkwamen) was een wijdverbreide gewoonte. Het oude, enigszins glooiende land van Wieringen is een populair foerageergebied voor (nog steeds) rotganzen die de nacht doorbrengen op het Balgzand. Dat maakt de hele Wieringse zeedijk tot een goede uitkijplaats. De zeedijk is voor zowel fietsers als wandelaars over de hele lengte te benutten, alleen bij het Normerven (iets buiten Hippolytushoef) moet even van de dijk worden afgeweken. Vanaf de parkeerplaats bij Westerland (het uiterste westpuntje van Wieringen) laten de vogels zich goed vanuit de auto bekijken. Eenmaal in deze buurt, loont het zeer de moeite om ook even het aansluitende Amstelmeer te ronden. Op verscheidene plaatsen zijn hier uitkijkposten geplaatst.



4 Workumerbuitenwaard

Langs het IJsselmeer, tussen Workum en Gaast, ligt een buitendijks gebied met ondiepten, schelpenbanken en grasland. Het is het restant van een groot kweldergebied dat zich voor de sluiting van de Zuiderzee ten westen van Workum uitstrekte. Het gebied is overdag zeer populair bij vrijwel alle ganzensoorten en ze laten zich hier goed bekijken. 's Nachts slapen de ganzen op het water van het IJsselmeer. De kans om op deze plek een kleine rietgans te zien is groter dan waar ook in Nederland. De Workumerbuitenwaard is weliswaar niet vrij toegankelijk, maar vanaf twee uitkijkplekken is het gebied prima te overzien. In het zuiden heeft het Fryske Gea een observatieheuvel ❶ aangelegd, in het noorden een uitkijkplateau ❷.

Tip: langs de Friese kust ten noorden van het gebied (tussen Gaast en Makkum) liggen dicht bij de weg nog enkele vergelijkbare gebieden. Bij Kooihuizen staat een vogelkijkhut.



5 Waterland

Zeker voor buitenlanders blijft het een bijzonder verschijnsel: een landelijke omgeving zo dicht bij Amsterdam. Want even buiten de hoofdstad heeft de drukte van de stad plaats gemaakt voor waterpartijen en sappige weilanden, waar met name kol- en brandganzen foerageren. De ganzen slapen op het IJsselmeer en om die reden vormt de dijk een uitstekende plek om de op en neer vliegende ganzen te zien. Een interessante omgeving (niet alleen voor ganzen) is het buitendijkse veenweidegebied IJdoorn ten oosten van Durgerdam. Bij de afslag naar de weg naar Ransdorp is parkeergelegenheid en staat een vogelkijkhut. Dit is ook een prima startpunt voor een wandeling over de dijk in noordelijke richting. Deze wandeling is een onderdeel van de aangegeven Goudriaanroute die via Holysloot en dwars door de polders terug loopt naar het beginpunt in de buurt van Durgerdam. Een ideale wandeling voor ganzenliefhebbers!



rietganzen

6 Hurwenen

De Hurwenensche Uiterwaarden (ook wel aangeduid als de “Kil van Hurwenen”) liggen aan de zuidzijde van de Waal, minder dan 10 kilometer ten oosten van Zaltbommel. Het gebied bestaat uit grote plassen, oude zijarmen van de rivier, rietzomen en moerasbos en is een belangrijke rust- en slaapplek van vooral kol- en rietganzen. De ganzen foerageren in de uiterwaarden in de omgeving, maar ook op de weilanden binnen het gebied. Vanwege het belang voor overwinterende ganzen is een groot deel van dit natuurreservaat in de wintermaanden (oktober t/m april) gesloten.

Borden maken duidelijk hoe ver u het buitendijkse gebied in mag gaan. De beperkte toegankelijkheid is nauwelijks een bezwaar, want het wandel/fietspad dat bovenop de rivierdijk tussen Oensel en Hurwenen loopt, biedt een uitstekende kijk op de omgeving van dit bijzondere rivierlandschap.



7 De Bijland (Gelderse Poort)

Gelegen bij de grens met Duitsland, misschien niet een plek waar je volop ganzen zou verwachten. Toch leent deze grote plas ten westen van Lobith/Tolkamer zich bijzonder goed als slaapplek voor ganzen die overdag in de graslanden en uiterwaarden in de omgeving hun voedsel zoeken. Bovendien is de wijde omgeving buitengewoon waterrijk dankzij de dode rivierarm de Oude Waal en de nabij gelegen Lobberdensche Waard. Met de auto om De Bijland heen is niet mogelijk. Maar fietsend of wandelend kan dat wel, want rondom De Bijland ligt een mooi pad met een lengte van ongeveer 4 kilometer. Het meest geschikte startpunt ligt even ten zuiden van Herwen; hier is ook een parkeerplaatsje.

Tip: tegenover Tolkamer, aan de overzijde van de Rijn (dus op Duits grondgebied) ligt in de uiterwaarden het natuurreservaat Salmorth. De kans om grazende ganzen (kol/riet/grauwe) te zien is hier groot.



8 Schouwse inlagen

Inlagen zijn al in de Middeleeuwen ontstaan door de aanleg van een ‘reserve-dijk’ aan de binnenzijde van de zeedijk. Door kwel en regenwater veranderde het land tussen deze twee dijken in brakke ondiepten die bijzonder gewild zijn bij allerlei kust- en watervogels. De Schouwse inlagen bestaan uit twee gedeelten: die in de omgeving van Zierikzee en de Koudekerksche inlaag ten oosten van Burghsluis. De eerste bestaan uit twee meertjes; het is mogelijk om rond deze inlagen te lopen (fietsen is onmogelijk) door gebruik te maken van de zeedijk. Aan de landzijde van de Inlaagweg is het resultaat van het grootschalige natuurontwikkelingsproject Tureluur goed te overzien. Behalve brand- en rotganzen verblijven op dit voormalige agrarische gebied nog veel meer vogelsoorten. Bij de Koudekerksche inlaag staat de opvallende Plomporetoren, het enige gebouw dat overbleef van het Middeleeuwse dorpje dat hier ooit heeft gelegen. De deur van de toren is open van 10.00 tot 17.00 uur. Behalve interessante informatie biedt de toren een schitterend uitzicht over de inlagen en de Oosterschelde.

9 Slijkplaat (Haringvliet)

De kust van Flakkee boven Middelharnis is een opvallend leeg en stil stukje Nederland. Niet ver uit de kust ligt de Slijkplaat, een schaars begroeide plaat die door ganzen (brand/kol/riet) wordt gebruikt als slaappleats. Vanaf de dijk is de ochtend- en avondtrek goed te zien. Bij de Westplaat (het gedeelte van de kust tegenover de Slijkplaat) wordt deze winter een grootschalig natuurontwikkelingsproject uitgevoerd. Een andere mogelijkheid is om naar de inlaatsluis van het Zuiderdiepkanaal te gaan. De laatste 700 meter naar het water is in het bezit van het waterschap en is niet toegankelijk voor auto's maar wel voor fietsers en wandelaars. Vanaf de inlaatsluis is de Slijkplaat - niet méér dan een rijtje lage boompjes in het brede water van het Haringvliet- duidelijk te zien. Wie ook overdag ganzen wil zien, moet de noordelijke oever van Flakkee ook op andere plekken verkennen. Een buitengewoon mooi en te bewandelen gedeelte vormt het buitendijkse gebied tussen Stad aan 't Haringvliet en Den Bommel.



10 Saeftinghe (Westerschelde)

Zoals de naam al doet vermoeden, bestond het Verdrongen Land van Saeftinghe ooit (in de late Middeleeuwen) uit ingepolderd boerenland. Na verwoestende stormvloed is het gebied gedeeltelijk op de zee heroverd; wat uiteindelijk overbleef was een enorm buitendijks schorren (ofwel: kwelder)gebied, gelegen op de overgang van de Scheldt rivier naar de (zoute) zeearm Westerschelde. Voor kustvogels zijn dergelijke landschappen op de grens van land en zee ideaal. Ze bieden veiligheid, broedgelegenheid en voedsel. In de wintermaanden komt vooral de grauwe gans in grote aantallen (tot 50.000!) in het gebied voor, maar ook kolganzen zijn goed vertegenwoordigd. Afgezien van een korte wandelroute in de buurt van het bezoekerscentrum bij Emmadorp, mag niet op eigen gelegenheid in het gebied worden gewandeld. Wel worden er vaak excursies gehouden. Het gebied en de aankomende en vertrekkende ganzen zijn goed te zien vanaf de zeedijk tussen Paal en Emmadorp. Eén kilometer ten oosten van Emmadorp staat een vogelkijkhut. Voor excursies: www.hetzeeuwse-landschap.nl of tel. 0114-633110



Tips voor een geslaagde ganzen-tour

- warme kleding
- video- of fotocamera
- wat eten en drinken
- een verrekijker
- stevige schoenen of laarzen
- stoer de ganzen niet, blijf op afstand!

rietgans



Help mee vogels beschermen!

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor vogels en hun leefgebieden. Vogels zijn een goede graadmeter voor de kwaliteit van natuur en milieu. Handhaving van hun soortenrijkdom onder natuurlijke leefomstandigheden is een essentiële voorwaarde voor het behoud van de biodiversiteit op aarde.

Samenwerking is de sleutel tot succesvolle bescherming. Op regionaal, nationaal en internationaal niveau werkt Vogelbescherming Nederland samen met collega-organisaties, overheden en vele vrijwilligers. Vogelbescherming Nederland is Partner van BirdLife International, wereldwijd actief voor vogels en natuur.



Postbus 925

3700 AX Zeist

tel 030 693 77 00

fax 030 691 88 44

www.vogelbescherming.nl